

ВПЛИВ САПОНІТУ ТА КАЛІЮ ЙОДИДУ НА ГЕМАТОЛОГІЧНІ ТА БІОХІМІЧНІ ПОКАЗНИКИ КРОВІ СУХОСТІЙНИХ КОРІВ У ЗОНІ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ

Експериментально встановлено, що добавки адсорбентів підвищують концентрацію гемоглобіну та кількість еритроцитів в крові тварин і тим самим мають стимулюючий вплив на гематологічні показники крові. Збільшення вмісту каротину під дією препаратів калію йодиду та сапоніту можна розцінити як підвищення природних радіопротекторних властивостей організму.

На території Житомирської області, внаслідок аварії на ЧАЕС радіоактивному забрудненню піддалось 1417,2 га. Рівень забруднення цих угідь обумовлює ситуацію, що склалася в молочному та м'ясному скотарстві та вирощуванні здорового молодняка і потребує спеціальних заходів, які передбачають раціональне використання кормових угідь з урахуванням агрохімічних властивостей ґрунту, видового складу культур, а також введення відповідних добавок.

При дослідженні умов годівлі тварин на Поліссі України, відзначалася нестача в раціонах корів таких мікроелементів як цинк, кобальт, мідь, йод [1,5], основними клінічними ознаками дефіциту яких є: порушення росту шерстяного покриву, його депігментація, сухість та підвищена складчастість шкіри; анемія зі зниженням гемоглобіну, кількісні та якісні зміни еритроцитів та лейкоцитів, гіпопротеїнемія, зниження вмісту загального білку в крові, зниження вмісту кальцію та неорганічного фосфору як наслідок нестачі цих елементів та кобальту і міді, зниження вмісту захисних білків та резистентності організму: збільшення коефіцієнту переходу радіонуклідів в молозиво. Саме це викликало необхідність проведення в зоні Українського Полісся науково-виробничих дослідів щодо підгодівлі корів мінеральними добавками, компонентів яких не вистачає в ґрунті, воді, кормах, а також вивчення їх впливу на організм тварин у зоні радіоактивного забруднення [1,3,4,5]. Одним із ефективних методів збагачення організму тварин мінеральними речовинами є включення до їх раціону сапоніту [2].

Тому метою наших досліджень було вивчення впливу сапоніту і калію йодиду на гематологічні та біохімічні показники крові корів, що знаходяться в 4-й зоні радіоактивного забруднення, та отримання екологічно чистої продукції і фізіологічного здорового приплоду.

Матеріали і методика

Дослід щодо вивченню дії сапоніту та калію йодиду на гематологічні, біохімічні показники крові сухостійних корів у зоні радіоактивного забруднення проводили на двох групах тварин по 5 голів у кожній протягом квітня 1999 року в дослідному господарстві "Рихальське" Ємільчинського району, Житомирської області. Піддослідні групи тварин були сформовані з корів чорно-рябої породи в сухостійний період за принципом аналогів. Рівень годівлі, набір кормів і поживність раціону були аналогічними для тварин контрольної та дослідної груп. Коровам дослідної групи додатково згодовували по 100 г сапоніту та 0,75 мг калію йодиду на голову за добу. Раціони годівлі піддослідних тварин та їх забрудненість радіонуклідами наведено в табл. 1.

До раціону корів входили доброякісні соковиті, грубі та концентровані корми згідно існуючих норм. Їх забрудненість в середньому не перевищувала ДР, ^{137}Cs – не повинно більше, ніж 9640 Бк/добу.

Контроль рівня годівлі корів здійснювали шляхом аналізу раціонів, гематологічного та біохімічного дослідження крові.

Таблиця 1

Сумарне забруднення раціону за ^{137}Cs

Корми	Маса спожитого за добу корму, кг	Питома радіоактивність, Бк	Всього надійшло радіонуклідів з кормами, Бк
Сіно	11	136	1496
Силос	8	40	320
Сінаж	10	43	430
Буряк	6	23	138
Концентровані корми	3	208	624
Всього			3008

Результати досліджень

Аналізуючи результати експериментального вивчення згодовування у раціоні сухостійних корів сапоніту та калію йодиду встановлено (табл. 2), що кількість еритроцитів у крові корів перед згодовуванням їм сапоніту і калію йодиду була нижче норми, а вміст гемоглобіна біля нижньої норми.

У крові дослідної групи спостерігалася наростання кількості еритроцитів (4,0–5,0–5,4 Тера/л) і гемоглобіну (109,6–112,9–123 г/л), тоді як у корів контрольної групи гемоглобін трохи знижувався (119,8–119–98,2 г/л), а еритроцити не значно зростали (4,2–4,2–4,4 Тера/л). У дослідній групі, порівняно з контрольною під впливом сапоніту і калію кількість еритроцитів зростала на 18,5 %, та концентрація гемоглобіну збільшувалася на 20 %. Отже сумісна дія сапоніту і калію йодиду виражає стимулюючий вплив на гематологічні показники крові.

Таблиця 2

Динаміка гематологічних показників крові при згодовуванні сапоніту та калію йодиду ($M \pm m$), $n = 5$

Компоненти крові	Вихідні дані		Після згодовування адсорбенту та калію йодиду				P
			через 21 день		через 30 днів		
	Групи корів						
	дослідна	контрольна	дослідна	контрольна	дослідна	контрольна	
	1	2	1	2	1	2	1-2
Еритроцити (Тера/л)	4,0±0,3	4,2±0,5	5,0±0,4	4,2±0,5	5,4±0,6	4,4±0,5	>0,1
Гемоглобін (г/л)	109,6±5,3	119,8±16,9	112,9±6,0	119,0±16,9	123,0±10,1	98,2±11,0	>0,1

Таблиця 3

Вплив сапоніту та калію йодиду на біохімічні показники крові ($M \pm m$), $n = 5$

Компоненти крові	Вихідні дані		Після згодовування адсорбенту та калію йодиду				P
			через 21 день		через 30 днів		
	Групи корів						
	дослідна	контрольна	дослідна	контрольна	дослідна	контрольна	
	1	2	1	2	1	2	1-2
Кальцій, мм/л	2,7±0,03	2,6±0,03	2,4±0,03	2,6±0,03	2,45±0,02	2,5±0,02	>0,1
Фосфор, мМ/л	1,4±0,09	1,48±0,04	1,3±0,03	1,4±0,04	1,3±0,01	1,2±0,01	<0,01
Каротин мкМ/л	6,0±1,7	7,8±0,17	8,4±1,3	7,8±0,17	9,0±0,4	6,2±0,8	<0,02
Загальний білок, г/л	71,1±1,5	80±0,18	71,5±0,2	80±0,18	78±0,06	66±0,16	<0,001
Резервний луг, мМ/л	113,5±4	126±4,5	96±5,3	126±4,5	117,5±1	108±1,1	<0,001
Са:Р	1:1,9	1:1,8	1:1,8	1:1,8	1:1,8	1:1,2	

Біохімічні показники крові ми проводили не тільки з метою вивчення впливу згодовування сапоніту і калію йодиду на вміст у крові кальцію і фосфору, каротину, загального білку і резервного луку, а й для визначення стану обміну речовин.

Із наведених в табл. 3 даних видно, що згодовування коровам протягом 30 днів сапоніту та калію йодиду впливає на вміст у крові каротину, загального білку, резервного луку, і не впливає на кальцій і фосфор та кальцієво-фосфорне співвідношення.

Найбільшої уваги заслуговує той факт, що у крові всіх досліджуваних корів достовірно підвищується концентрація каротину. На початку досліді кількість каротину в дослідній групі становила 6, а в кінці 9 мкмоль/л, відповідно контрольній групі 7,8 і 6,2 мкмоль/л ($P < 0,02$). Встановлено підвищення кількості загального білку та резервного луку. Так, на початку досліді загальний білок становив у дослідній групі 71,1, а в кінці 78 г/л, у контрольній групі 80 і по закінченні 66 г/л ($P < 0,001$). Резервна лужність у дослідній групі на початку досліді становила 113,5, а в кінці – 117,5 мкмоль/л, відповідно в контрольній групі на початку – 126 і в кінці 108 мкмоль/л ($P < 0,001$). Також є достовірна різниця концентрації фосфору ($P < 0,01$).

Висновки

1. Під впливом сапоніту і калію йодиду зростає кількість еритроцитів між дослідною і контрольною групами на 18,5 % та збільшується концентрація гемоглобіну відповідно на 20 %, але різниця між ними є недостовірною ($P > 0,1$). Отже сумісна дія сапоніту і калію йодиду виражає стимулюючий вплив на гематологічні показники крові.

2. Збільшення вмісту каротину під дією препаратів калію йодиду та сапоніту можна розцінювати як підвищення природних радіопротекторних властивостей організму.

Література

---

1. *Біденко В.М.* Вплив різних рівнів мікроелементів кобальту, йоду, міді на продуктивність, якість продукції та деякі показники резистентності організму корів в умовах радіоактивного забруднення сільськогосподарських угідь: Дис... канд.с.-г. наук: 03.00.16, 06.02.02.-Житомир, 1996.– 196 с.
  2. *Борщенко В.В.* Радиоэкологическая оценка различных кормовых типов кормовых угодий и использование сорбентов как способа снижения поступления CS_{137} в продукцию животноводства: Дис... канд.с.-г.наук: 03.00.16; 06,02.02. – Житомир, 1994.– 145 с.
  3. *Гаврилец М.В., Козенко О.В., Колодинский А.П.* Гематологические и биохимические показатели крови коров в условиях низкого уровня радиоактивного загрязнения //Проблемы сельскохозяйственной радиологии – 10 лет спустя после аварии на ЧАЭС.–Житомир, 1996.–С.42–43
  4. *Демчук М.В., Висоцький А.О., Хмеляр Д.Д.* Характеристика гематологічних показників крові з господарств зони радіоактивного контролю // Наук. вісн. – Львів,1999.-Вип. 3,ч.1.-С.35–37
  5. *Романчук Л.Д.* Радіоекологічна оцінка раціонів з різним рівнем мікроелементів як засобу зниження надходження CS_{137} в організм жуйних: Дис... канд.с.-г.наук: 06.00.32, 06.00.16.–Житомир, 1996.–185 с.
-
-